

מהלך בנושא הגיל השלישי ומוגבלות נפשית

2019- 2020

אוכלוסיית האנשים המבוגרים בעולם ובארץ

- אוכלוסיית העולם מזדקנת בקצב מהיר, בין השנים 2015 ל 2050 אחוז האנשים מעל גיל צפוי כמעט להכפיל את עצמו מ 12% ל 22%
- **בריאות נפשית ואיכות חיים חשובים** בגיל המבוגר כמו בכל גיל אחר!
- בישראל בשנת 2015, האנשים בני ה 65+ היוו 11% מהאוכלוסייה ומספרם עמד על 939 אלף נפש.
- הערכות הלמ"ס כי אחוז האנשים בני 65+ בישראל יעלה ל **14% עד שנת 2035** (כ- 1,400,000 איש).

זקנים בישראל 2017, מכון מאירס- ג'וינט - ברוקדייל

גורמי דחק בקרב האוכלוסייה המבוגרת

- אנשים מבוגרים נחשפים לגורמי דחק ייחודיים, כמו: ירידה משמעותית ומתמשכת ביכולות שונות (ירידה ביכולות המתניידות, כאבים כרוניים, בעיות בריאות), ירידה ביכולות התפקודיות. ירידה במצב הסוציאקונומי ובנוסף חשיפה מוגברת למצבי שכול/אובדן של אנשים משמעותיים. בקרב אוכלוסיית המבוגרים קיימת שכיחות יחסית גבוהה של האדרת המוות, מחשבות ומעשים אובדניים

Fässberg, Cheung, Canetto, Erlangsen, Lapierre, Lindner, ... &) Duberstein, 2016 ;Sachs-Ericsson, N., Van Orden, K & Zarit, S, 2016).

בדידות

- 33% מהאוכלוסייה המבוגרת (בני 65+) בישראל, חשים בדידות לעיתים קרובות או לפעמים
- אחוז הנשים הזקנות המדווחות על תחושת בדידות לעיתים קרובות או לפעמים גבוה מזה של הגברים הזקנים ועומד על 40%.

זקנים בישראל 2017, מכון מאירס- ג'וינט - ברוקדייל

אנשים מבוגרים (בני 65+) המאובחנים עם הפרעה פסיכיאטרית קשה

- אוכלוסיית המבוגרים (בני 65 ומעלה) המתמודדים עם הפרעה נפשית קשה נחשפים ל**תיוג כפול**, הן בעקבות גילם והן בעקבות ההפרעה הנפשית עמה הם מתמודדים.
- במחקר שבחן 255 אנשים מבוגרים (בני 65+) המאובחנים עם מוגבלות נפשית (דיכאון, סכיזופרניה, בי-פולאר ועוד) בקהילה נמצא, שאוכלוסייה זו פונה **בשכיחות גבוהה יותר לטיפולים- מיון, אשפוז ארוך, נוטה ליפול בשכיחות גבוהה יותר ומשתמשת בחומרים ממכרים באופן תדיר יותר.**

Hendrie, H. C., Lindgren, D., Hay, D. P., Lane, K. A., Gao, S., Purnell, C., ... & Callahan, C. M. (2013)

אנשים מבוגרים (בני 65+) המאובחנים עם הפרעה פסיכיאטרית קשה (2/2)

- הפגיעה התפקודית יכולה להתפרס על תחומי חיים נרחבים. הם לרוב, **מבודדים חברתית**, עם יכולות חברתיות מוגבלות, הנובעת גם מירידה קוגניטיבית או /ו פיזית, בעלי **קשיים ביכולת הסתגלות למצב ובקשיים במציאת פתרונות**.
- **השילוב של הזקנה והפרעה נפשית מביא לעיתים למצבים של סומטיזציה**, הזנחת נושאי בריאות, האדרת המוות ואשפוז במוסד בטרם עת.

Dallaire, McCubbin, Carpentier & Clément, 2008.

ישראל, כמו מדינות רבות בעולם המערבי, מזדקנת במהירות.
תוחלת החיים ממשיכה לעלות וצפויה לעלות אף יותר.

בהתאם לכך, עולים גם הצרכים של האוכלוסייה המבוגרת בכלל
והאוכלוסייה המבוגרת המתמודדת עם הפרעה נפשית בפרט.
מצב זה מחייב היערכות של גורמי התכנון והגורמים
הטיפוליים, במיוחד על רקע המדיניות הקיימת היום, המעודדת
הישארותם של זקנים בקהילותיהם, כשהם נעזרים בעיקר בבני
משפחה.

פורום זקנה ומוגבלות נפשית

○ יוזמת לשמ"ה

- סה"כ 50 אנשים ממגזרים שונים: נשות מקצוע, נשות אקדמיה, נציגות עמותות ל/של מתמודדים והורים למתמודדים, נציגות מחלקות רווחה מקומיות ונציגות ממסד.
- מהלך רב מגזרי: 5 מפגשים החל מסתיו 2019: למידה, זיהוי הגורמים המשפיעים ביותר על קהל היעד (מתמודדים מבוגרים), תיעדוף והצעות תוכנית עבודה סביב 3 גורמים: דיור, החלמה וזכויות.

מאמץ רב מגזרי לאימפקט מקסימלי

העסקים

הממסד

הקהילה

הפילנתרופיה

האקדמיה

**מתמודדי נפש בגיל המבוגר זכאים לחיים
איכותיים בעלי משמעות בהתאם
לבחירתם בקהילה או בכל מסגרת,
באמצעות מענים המתאימים לצרכיהם.**

המשך הפעילות של קבוצת המשימה

- מעקב אחרי הגופים השונים האמונים על קידום מתמודדים/ קשישים
- שיתוף ידע ועשייה
- דיווח ועדכון השותפים השונים

תחום מיצוי זכויות

- המטרה הרציונאלית: מימוש זכויות מקסימלי הן כמבוגר והן כמתמודד.
- המטרה החווייתית: חיזוק הרווחה והביטחון העצמי.

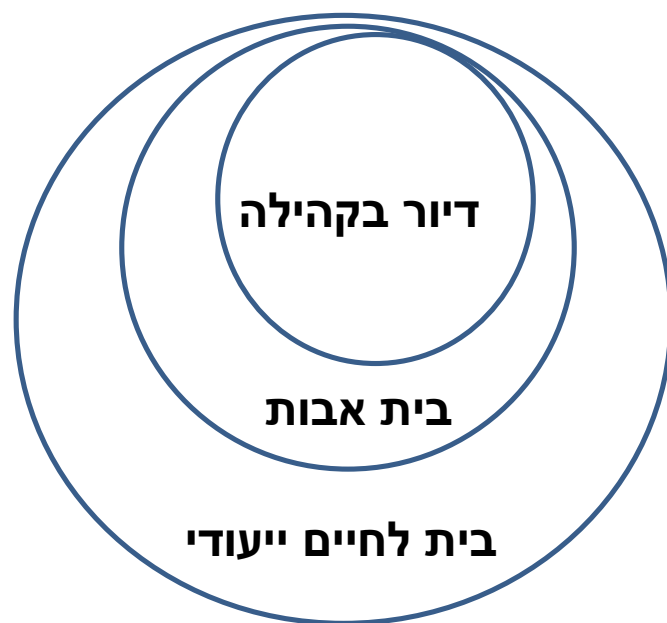
המלצות:

- **יצירת מאגר מידע** על זכויות ושירותים לשיפור איכות חייהם (שילוב של שני התחומים וכל תחום בנפרד) בעזרת שיתוף הציבור
- **הנגשת המידע מקסימלית** בשפות ואמצעים שונים
- **פעילויות הסברה יזומות**
- **קידום מדיניות כמענה לצרכים** שיעלו מהשטח לקהל היעד הספציפי

דיור 1/3

- מטרה רציונאלית: חיים נורמטיביים בקהילה עד כמה שמתאפשר לכל מתמודד מבוגר.
- מטרה חוייתית: המתמודד המבוגר יחוש שהוא מוכל ושיש לו מקום וחברה מתאימים.

המלצות כדי שהמתמודד יוכל להישאר בביתו ככל הניתן:

- הכלת חוק הסיעוד על מתמודדים עם מוגבלות נפשית.
- הכלת סל שיקום על מתמודדים מבוגרים בהתאם לצרכיהם.
- הרחבת שירותים וכמות של עזרה למתמודד בביתו (אחות, רופא, מנקה, סומך) בהתאם לצורך ולתפקוד.
- אפשר ליווי מתמודד בגיל ה 3 על ידי עובד זר.
- לדאוג שיהיה "אב קהילה" (שירות שניתן על ידי העיר לקשישים) למתמודדים קשישים.

המלצות כדי לאפשר דיור קבע:

- הגדלת הקצבה לדיור לכל מתמודד.
- יכולת להוון את קצבת הדיור עבור רכישת דירה.
- לאפשר דיור ציבורי למתמודד.

המלצות לדיור בבית אבות:

- התאמת תע"ס שתאפשר למתמודדים להשתלב בבתי אבות (ביטול ההגבלה למי שאושפז או בטיפול תרופתי לאחרונה).
- הכשרת הצוות בבתי האבות שידע להגיב ברוגע ובאמפטיה למצבים נפשיים סוערים או קשים.

המלצות למי שאינו יכול לחיות בקהילה או בבית אבות רגיל:

- הרחבה גיאוגרפית של פריסת בתי אבות לאנשים עם מוגבלות נפשית משמעותית.
- בניית "בתים לחיים" למתמודדים בגיל 55 ואילך.

○ עיקרון מנחה:

תכנון והתאמת **שירותים ייעודיים** והעמקת שיתופי פעולה בין משרדי ובין מגזרי. יישום אופטימלי של עקרונות **ההחלמה** גם בגיל המבוגר.

○ מטרה רציונאלית: כל אדם ימצא את המסגרת המתאימה לו, ואת העיסוקים המשמעותיים לו בהתאם לרצונותיו וצרכיו לטובת תפקוד מיטבי והשתתפות בקהילה.

○ מטרה חווייתית: הפגת תחושת בדידות, הגברת ביטחון, הגברת תחושת אושר – רווחה אישית/ שלומות ומשמעות.

המלצות:

○ **שילוב מתמודדים במועדוני הגיל השלישי בקהילה**

○ **ליווי מתמודדים מבוגרים בקהילה באמצעות מתמודדים אחרים**

○ **מתמודדים מבוגרים נותני שירות**

○ **אירועים מפיגי בדידות**

○ **שוויון בקבלת שירותים לאזרח ותיק**

○ **הכשרה לנציבות שירות המדינה וגופים מוסדיים בנושא התמודדות נפש**

תודה על ההקשבה,
וכעת נפתח לדיון/ הערות/
שאלות/ הצעות....